

Teofil Siudy

Macierzyńskie zadania Maryi wobec Kościoła

Salvatoris Mater 13/3/4, 94-103

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

włączenia – choć szczególnego – w tę wspólnotę i istnienia w niej jako jedynej Niepokalanej, pełnej łask Ducha Świętego Matki Syna Bożego, ale także z funkcji, jaką Syn powierzył Jej w momencie rodzenia się z Jego przebitego boku bytu Kościoła (J 19, 25-27). Tego sakramentu, w którym urzeczywistnia się obcowanie Świętego Boga ze swym ludem, który On czyni wspólnotą świętych i umożliwia ich wzajemne duchowe obcowanie, a jednocześnie obcowanie ich – jako związanej przez Niego wspólnoty – z Nim. Zatem nie pojedynczo, tak jak nie indywidualnie zmierzamy ku zbawieniu.

Sobór podkreśla, że macierzyństwo duchowe Maryi (we wspólnocie świętych) *w ekonomii łaski trwa nieustannie*, od ziemskiego początku, po chwałę w niebie. Maryja, *w całkiem szczególny sposób współpracowała w dziele Zbawiciela przez posłuszeństwo, wiarę, nadzieję i żarliwą miłość dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Dlatego stała się nam matką w porządku łaski. [...] Dzięki macierzyńskiej miłości opiekuje się braćmi swego Syna, pielgrzymującymi jeszcze i narażonymi na niebezpieczeństwa i trudy, dopóki nie zostaną doprowadzeni do szczęśliwej ojczyzny*²⁴.

Maryja, Najświętsza wśród świętych, w tajemnicy świętych obcowania we wspólnocie zbawionych w nieporównywalnym z nikim stopniu przyczynia się do ich chwały i szczęścia. W relacji zaś do Trójcy Świętej, zwłaszcza do Osoby Chrystusa, uczestniczy Ona (także w największym spośród ludzi stopniu) w owym powracaniu w Chrystusie całego stworzenia do Ojca.

Maryja – Oblubienica Baranka – idzie na czele tej Jego oblubieńczej wspólnoty, którą jest Kościół, jako pierwsza w miłości, służbie i całkowitym zawierzeniu Mu. Idzie nie „pojedynczo”, choć wyjątkowo, nie bez oglądania się na tych, którzy podążają za Nią, lecz z macierzyńskim o nich staraniem i w więzi spełniającej się wewnątrz tajemnicy świętych obcowania.

Idzie przed nami, ale i z nami ku tej chwale, która ma się w nas ujawnić jako chwała Majestatu Bożego (Ef 1, 12) w tajemnicy świętych obcowania i uczestnictwa w świętości jedynie Świętego Boga.

Dr Danuta Mastalska
Centrum Formacji Maryjnej „Salvatoris Mater”

ul. Główna 76/1
PL – 34-460 Szczawnica

d.mastalska@wp.pl

²⁴ LG 61-62.

La comunione dei santi e maternità spirituale di Maria

(Riassunto)

Il mistero della comunione dei santi riguarda del cambio dei beni spirituali tra gli abitanti del cielo, anime del purgatorio e uomini pellegrini sulla terra. L'autrice cerca di mettere in luce la presenza di Maria nel centro della comunione dei santi.

L'articolo è stato diviso in questo modo: 1) La comunione *da Dio e in Dio*; 2) La comunione dei santi nella Chiesa; 3) La comunione di tutti i santi; 4) La Santa Maria nella comunione dei santi (il ruolo di Maria e la sua maternità spirituale).

Błogosławiony Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Mater* podkreślił, że *Sobór Watykański II, ukazując Maryję w tajemnicy Chrystusa, znajduje w ten sposób również drogę, aby pogłębić poznanie tajemnicy Kościoła. [...] Rzeczywistość Wcielenia znajduje swoje jakby przedłużenie w tajemnicy Kościoła – ciała Chrystusa*¹. Tak, jak obecność Dziewicy Maryi w misterium Chrystusa ma charakter macierzyński, podobnie też Jej odniesienie do Kościoła wyraża się w macierzyńskich zadaniach. U źródeł tych zadań znajduje się macierzyński udział Maryi w budowaniu Kościoła.

1. Macierzyński udział w budowaniu Kościoła

W ekonomii chrześcijańskiej wszystkie dary Boże udzielane stworzeniom mają wymiar społeczny. Można powiedzieć, że odnoszą się one w istocie do służby w budowaniu i wzroście wspólnoty zbawionych, Chrystusowego Kościoła. Ta powszechna zasada

Ks. Teofil Siudy

Macierzyńskie zadania Maryi wobec Kościoła

SALVATORIS MATER
13(2011) nr 3-4, 94-103

dotyczy w sposób szczególny Matki Jezusa – Budowniczego Mistycznego Ciała². To Ona bowiem wzięła jedyny w swoim rodzaju udział w tym zbawczym misterium budowania Kościoła. Należy jednak od razu podkreślić, że udział Maryi w dziele budowania Kościoła Nowego Przymierza nie przekraczał nigdy granic dostępnych stworzeniu i opierał się na tych wartościach Bożych, które są dostępne dla człowieka. To zatem łaska Bożego macierzyństwa stała się od początku tą wartością Bożą dostępną dla Maryi, wypływającą ze szczególnego upodobania Bożego, która stanowiła jedyną i najgłębszą podstawę Jej współudziału, jako stworzenia, w zbawczym dziele budowania Kościoła³.

Dzieło zbawcze Chrystusa, a tym samym dzieło budowania Kościoła, nie jest rzeczywistością, która zaistniała od razu, w jednym momencie. W tym rozwijającym się stopniowo dziele, procesie budowania Kościoła była obecna od początku Matka Jezusa. Jak podkreślają teo-

¹ RM 5.

² Por. G. BARAUNA, *La Très Sainte Vierge au service de l'économie du salut*, w: *L'Eglise de Vatican II: Etudes autour de la Constitution conciliaire sur l'Eglise*, t. III, Paris 1966, 1232.

³ Por. G. PHILIPS, *L'Eglise et son mystère au IIe Concile du Vatican*, t. 2, Paris 1967-1968, 259.

logowie, zwraca uwagę wymowna dokładność, z jaką Ewangelie ukazują macierzyńską obecność Maryi w szczytowych momentach dzieła zbawczego Chrystusa⁴. I tak, Maryja jest obecna jako Matka w przyścisłości na świat i dzieciństwie Jezusa, potem w Jego działalności publicznej, by w końcu także stanąć pod krzyżem, w godzinie śmierci Syna. We wszystkich tych momentach dochodzi wyraźnie do głosu intensywny nurt życia teologalnego, który zespala Matkę z Synem i wprowadza Ją coraz bardziej w misterium Jego Osoby i misji zbawczej. Można zatem powiedzieć, że to w wierze, nadziei i miłości ukryta jest cała tajemnica Matki Jezusa, a tym samym tajemnica Jej współpracy w dziele budowania Kościoła⁵.

We współczesnej teologii akcentuje się szczególnie temat wiary Maryi. Niewątpliwie szczególnym impulsem do tego stał się maryjny wykład Vaticanum II, ukazujący Maryjne pielgrzymowanie w wierze⁶, a także maryjna encyklika bł. Jana Pawła II, w której zostało wyraźnie podkreślone, że właśnie wiara Maryi jest „jakby kluczem” do zrozumienia prawdy osoby i misji Matki Jezusa⁷. Autorzy podkreślają charakterystyczny wymiar wspólnotowy wiary Maryi, co wynika przede wszystkim z odnajdywania wspólnych elementów wiary Maryi i wiary Abrahama. Wiara zaś Abrahama, jak wiadomo, miała odniesienie wspólnotowe, ponieważ nie tylko sam Abraham został przez nią usprawiedliwiony, ale dzięki niej *stał się ojcem wszystkich tych, którzy [...] wierzą* (Rz 4, 11; Rdz 17, 5). To właśnie Maryja, na progu Nowego Przymierza, powtórzyła w sposób wzorczy wiarę ojca wierzących – Abrahama. To także Jej wiara, i to w jeszcze większym stopniu niż wiara Abrahama, stała się wiarą na rzecz tworzącej się wspólnoty zbawionych – Kościoła Nowego Przymierza. Zamyka to w lapidarnym stwierdzeniu G. Philips: *Maryja jest «tą, która uwierzyła» dla zbawienia świata*⁸.

Więź Maryi z Jezusem, o której świadczą teksty Ewangelii, nie miała charakteru indywidualnego – tylko Maryja i Jej Syn – ale zawsze była zorientowana wspólnotowo. Dziewica Maryja od początku, jako Służebnica Pańska, służąc swojemu Synowi, służy jednocześnie ludziom, któ-

⁴ Por. R. LAURENTIN, *Maria als Urbild und Vorbild der Kirche*, w: *Mysterium Salutis*, t. 4/2, 316-322.

⁵ Por. G. BARAUNA, *La Très Sainte Vierge au service de l'économie du salut...*, 1236.

⁶ Por. LG 58.

⁷ Por. RM 19.

⁸ G. PHILIPS, *Un thème théologique ravivé: la foi de la Sainte Vierge*, w: *Studia mediaevalia et mariologia P. Carlo Balic OFM septuagesimum expleti annu dicata*, Roma 1971, 587.

rych On przyszedł zbawić, wnosi swój macierzyński wkład w tworzenie wspólnoty zbawionych – Kościoła. Ewangelista Łukasz nie ustawia Maryi z boku, ale – jak podkreśla R. Laurentin – stawiając Ją w jednym szeregu z wierzącymi, którzy byli Jej biblijnymi przodkami, umieszcza Ją także w najściślejszej solidarności i przyjaźni z tymi z Jej współczesnych, którzy przyjęli Chrystusa-Zbawiciela⁹. Tę samą, co u Łukasza, perspektywę zorientowanej wspólnotowo łączności Maryi z Chrystusem i Jego zbawczym dziełem znajdujemy także w tekstach Janowych. Widać w nich, zaznaczające się już od początku, ukierunkowanie życia teologalnego Maryi, a zwłaszcza wiary, ku „godzinie” Syna. Podobnie jak w misterium Wcielenia, ukazanym w zapisie Ewangelii Łukasza, tak i tutaj, w zapisie Ewangelii Jana, Maryja staje się przez wiarę osobowym partnerem w dziele objawienia się Chrystusa: Jej wiara towarzyszy początkowi znaków Jezusa i wierze uczniów¹⁰. Można zatem stwierdzić, że wydarzenie Kany stanowi wyraźne świadectwo macierzyńskiego zaangażowania Maryi w formowanie wspólnoty wierzących – Kościoła.

Dzieło zbawcze Chrystusa z woli Ojca zostało wpisane w misterium Krzyża, co stało się także udziałem Jego Matki, złączonej ze swoim Synem od tajemnicy Wcielenia. Całe Jej życie teologalne zostało poddane temu prawu Krzyża Syna. To dlatego w konsekwencji Jezus mógł złączyć nierozzerwalnie swoją „godzinę” z godziną Matki-Niewiasty i ogłosić Ją w tej właśnie godzinie Matką uczniów. W słowach skierowanych do Maryi: *Niewiasto, oto syn Twój* (J 19, 26) Jezus wyraził prawdę o tym, że Jego Matka w godzinie krzyża przyczynia się przez to, czym jest i przez to, co czyni, do nowego rodzaju narodzin ludzi w Nim albo Jego w ludziach, to znaczy do formowania Mistycznego Ciała Kościoła, że staje się odtąd Matką wszystkich żyjących w ekonomii nowego stworzenia, jak była nią na początku Ewa¹¹. To harmonijne współdziałanie Maryi – nowej Ewy, jakie Ona wnosi przez akt doskonałego wpisania się we wspólnotę z samoofiarującym się Chrystusem, nie wskazuje jednak w żadnej mierze na to, że sam Chrystus nie był tutaj doskonałym Pośrednikiem, że nie był w stanie w pełni reprezentować przed obliczem Ojca i zbawiać ludzkość. Cierpienia Chrystusa mają pełnię mocy odkupieńczej, jednak domagają się jednocześnie odbicia się w ciele wiernych. I tak właśnie na Kalwarii, a także w całym swoim życiu, Maryja jawi się jako Ta, która dopełnia w swoim życiu tego, czego brakuje męce Chry-

⁹ Por. R. LAURENTIN, *Mary in the communion of saints*, London 1973, 9.

¹⁰ Por. J. GALOT, *Mère de l'Eglise*, „Nouvelle Revue Théologique” 96(1964) 1177-1178.

¹¹ Por. M.J. NICOLAS, *Il est né de la Vierge Marie*, Paris 1969, 99.

stusa (por. Kol 1, 24)¹². Co więcej, należy podkreślić, że Maryja w swojej aktywnej macierzyńskiej obecności pod krzyżem Syna jest pierwowzorem tych, których Chrystus powołuje, i którzy w dalszym toku zbawczej historii i z tych samych pobudek będą uczestniczyć w dziele zbawienia. Niemniej jednak należy zauważyć, że przypadek Maryi pozostaje jedyny i wyjątkowy. *Każdy inny chrześcijanin* – zauważa M. J. Nicolas – *przylączy się do tego, co Chrystus uczynił dla niego i dla świata. Maryja przylączy się do tego w czasie, kiedy On to czyni. Stanowi Ona ludzką część, daną w imieniu wszystkich ludzi, podczas samego spełniania się aktów odkupieńczych [...]. Stąd wypływa powszechność funkcji Maryi. Inni powiedzą za św. Pawłem, że «zrodzili się uczniami w Chrystusie». O samej tylko Maryi można mówić, że Ona rodzi byt chrześcijański każdego chrześcijanina. Jest to możliwe, gdyż jest Ona obecna i uczestniczy w akcie, z którym związane jest zbawienie*¹³.

Całość biblijnego obrazu macierzyńskiego współdziałania Maryi w budowaniu przez Chrystusa Kościoła Nowego Przymierza dopełnia scena z Dziejów Apostolskich ukazująca apostołów, braci Jezusa i niewiasty trwających „wraz z Maryją” jednomyślnie na modlitwie w oczekiwaniu na dar Ducha Świętego (por. Dz 1, 14). Maryi, współpracującej bezpośrednio w urzeczywistnianiu się planu zbawienia w misterium Wcielenia, nie mogło zabraknąć teraz, kiedy rodziła się do życia wspólnota Kościoła kontynuująca dzieło zbawcze Wcielonego Syna Bożego. Maryja uczestniczy w tym akcie aktywnie i zasługująco: błaga o dar Ducha dla Kościoła, sama będąc napełniona tymże Duchem¹⁴. W tym miejscu należy podkreślić, że całe życie teologalne Matki Jezusa, na płaszczyźnie którego współdziałała Ona ze Zbawicielem, stanowiło owoc działania w Niej Chrystusowego Ducha. Maryja znajdowała się ustawicznie w służbie Ducha Świętego, który dysponował Nią bardziej niż wszelkim innym stworzeniem dla wzrostu Ciała Chrystusa, a tym samym, że posiadała Ona jedyny w swoim rodzaju macierzyński charyzmat w budowaniu Kościoła Nowego Przymierza¹⁵.

Można zatem powiedzieć, że Maryja przez swoje podwójne *fiat*: to ze Zwiastowania i to z Kalwarii, przyczynia się do narodzin nowego ludu Bożego – Kościoła Nowego Przymierza¹⁶. Nie znaczy to oczywiście, że stanowi Ona główną przyczynę formowania i egzystencji Ko-

¹² Por. R. LAURENTIN, *Maria als Urbild und Vorbild der Kirche...*, 334.

¹³ M.J. NICOLAS, *Il est né de la Vierge Marie...*, 99-100.

¹⁴ Por. R. LAURENTIN, *Mary in the communion of saints...*, 3-4.

¹⁵ Por. O. DĄ SPINETOLI, *La Madonna della „Lumen gentium”*, Roma 1968, 27.

¹⁶ Por. TAMŻE, 125.

ścioła, który sam Chrystus zbudował i uświęcił. Matka Zbawiciela wniosła jedynie swoje macierzyńskie współdziałanie w to Boże dzieło, ludzką współpracę. W niczym nie ogranicza ona suwerenności działania Bożego, ani nie pomniejsza godności Chrystusa – Głowy Mistycznego Ciała. Ta współpraca została jednak zamierzona i przewidziana przez Boga w Jego zbawczym planie.

2. Matka w porządku łaski

Macierzyński udział Maryi w dziele formowania przez Chrystusa wspólnoty zbawionych – Kościoła Nowego Przymierza sprawił, że Matka Jezusa stała się i jest dla nas *Matką w porządku łaski*¹⁷. To macierzyńskie odniesienie Maryi do Kościoła, w ślad za nauczaniem Vaticanum II i posoborowym Magisterium Kościoła, należy rozpatrywać zarówno w kategoriach Jej czynnej, jak i wzorczej obecności w misterium tegoż Kościoła¹⁸.

Ten pierwszy, czynny wymiar macierzyńskiej obecności Maryi w misterium Kościoła został w szczególny, uroczysty sposób ukazany przez Pawła VI w jego przemówieniu z 21 listopada 1964 r., na zakończenie III sesji Vaticanum II, w dniu przyjęcia przez Sobór Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* z jej maryjnym rozdziałem. *Ku chwale więc Najświętszej Maryi Panny oraz ku naszej radości – stwierdził Ojciec Święty – ogłaszamy Najświętszą Maryję Matką Kościoła, czyli całego ludu chrześcijańskiego, zarówno wiernych, jak pasterzy, którzy wszyscy zwą Ją swą Matką najmilszą. Ustanawiamy również, aby cały lud chrześcijański oddawał Matce Bożej pod tym właśnie najmilszym imieniem jeszcze większą cześć i do Niej zanosił swe prośby*¹⁹.

Macierzyństwo Maryi wobec Kościoła wynika zarówno z rzeczywistości Jej macierzyństwa wobec Chrystusa – Głowy Kościoła, jak i z ukazanej wcześniej Jej macierzyńskiej współpracy z Synem w dziele budowania Kościoła. Z tej też racji macierzyństwo to ma charakter powszechny – dotyczy całego Mistycznego Ciała, ma wpływ na wszystkie jego członki. Przy czym należy zawsze pamiętać o tym, że jest to rzeczywistość całkowicie zależna i podporządkowana we wszystkim Chrystusowi; jako wypływająca z nadobfitości Jego zasług i łaski Głowy nie może być ona

¹⁷ LG 61.

¹⁸ Por. LG 60-65; RM 1, 25-36.

¹⁹ PAWEŁ VI, *Przemówienie na zakończenie III sesji Soboru Watykańskiego II* (21 XI 1964), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła. Dokumenty*, Warszawa 1990, 210.

skuteczna sama z siebie²⁰. Opisując istotę tego macierzyństwa, można powiedzieć, że Maryja jako Matka Kościoła wpływa samym swoim życiem na nasze życie: swoim życiem macierzyńskim na nasze życie synowskie. Ten życiowy wpływ Maryi dokonuje się na nadprzyrodzonej płaszczyźnie łaski – życia Bożego. To właśnie przez macierzyństwo Maryi Bóg chce nam niejako dać swoją łaskę. Bóg, jeśli tak można powiedzieć, chce nas miłować po macierzyńsku. Czyż nie zasugerował tego w słynnej przepowiedni Izajasza: *Choćby nawet niewiasta zapomniiała dziecięcia, które wykarmiła, owoc swojego łona, ja nie zapomnę o tobie (Iz 49, 15)?* Jak podkreśla J. Galot, w kontekście prawdy o macierzyństwie samego Kościoła: *Macierzyństwo Maryi nadaje macierzyństwu Kościoła osobowe oblicze z możliwością dialogu. Wspólnota nie ma oblicza, tak jak osoba; ona tworzy bardziej rozległą całość, ale pozostaje anonimowa; aby można było zwrócić się do niej, musi być ona skonkretyzowana w bliżej określonej indywidualności*²¹.

Macierzyńska obecność Maryi w misterium Kościoła dotyczy dzieła rodzenia i wzrostu Chrystusa Mistycznego. Macierzyński wpływ Maryi wpisuje się niejako w macierzyńskie działanie samego Kościoła, który przez głoszenie Ewangelii i sprawowanie sakramentów rodzi do życia Bożego i sprawia jego wzrost w swoich członkach. W wyniku tego można mówić do pewnego stopnia o jednym macierzyństwie Maryi i Kościoła. Podkreśla to D. Bertetto: *Jest jedno macierzyństwo nadprzyrodzone, które znajduje się w swej pełni, w sposób właściwy i wyłączny, w Matce Boga i ludzi, a na sposób partycypacji i częściowo w Kościele, który je rozwija poprzez członków hierarchii, a także poprzez zwykłych wiernych*²². Podobnie określa to inny z teologów: *Są dwie formy jedyne i prawdziwego macierzyństwa duchowego, dwa analogiczne uczestnictwa w funkcji macierzyńskiej zamierzonej przez Boga w porządku przekazywania życia nadprzyrodzonego, stawiając macierzyństwo duchowe Maryi na pozycji pierwszej i sprawczej względem macierzyństwa Kościoła*²³. Opisując rzeczywistość tej łączności czy nawet swoistej perychorezy macierzyństwa Maryi i macierzyństwa Kościoła, stwierdza inny z autorów: *Działanie Kościoła pozostaje na zewnątrz, przynosząc zbawczą skutecz-*

²⁰ Por. *Maria e la Chiesa. Tavola rotonda con la partecipazione dei Professori dell'Istituto di Mariologia*, Roma 1968-1969, 31.

²¹ J. GALOT, *Marie, type et modèle de l'Eglise*, w: *L'Eglise de Vatican II...*, t. III, 1249.

²² D. BERTETTO, *La Madonna oggi: Sintesi Mariana attuale*, Roma 1975, 331.

²³ S.M. DUCCI, *Sviluppo stolico e dottrinale del tema Maria-Chiesa e suo rapporto col pensiero teologico mariano di saint' Ambrogio*, „Ephemerides Mariologicae” 23(1973) 391.

ność poprzez znaki, które uobecniają rzeczywistość Chrystusa, który nadal jest rodzony z Maryi Dziewicy. Działanie Maryi dosięga wewnętrznego działania Bożego, przez które dusza jest uświęcana przez Boga, aby być wcieloną w Chrystusa-Głowę, który rodzi się z Maryi [...]. Nie istnieją dwa różne czyny, które wnoszą Maryję i Kościół, ale jeden i ten sam na dwóch płaszczyznach: ryt sakramentalny i rzeczywistość ożywiająca²⁴. Owa akcentowana jedność macierzyństwa duchowego – na płaszczyźnie działania – sprawia, że Kościół sięga niejako poprzez macierzyństwo Maryi aż do tajemniczych początków Wcielenia i w ten sposób sam staje się prawdziwą matką w porządku łaski. W ten sposób macierzyństwo Maryi powiększa się i rozszerza w macierzyństwie Kościoła. Tak więc Maryja nie tylko wspomaga Kościół w wykonywaniu jego macierzyńskich funkcji, ale jakby dzieli się z nim własnym macierzyństwem, udoskonala go jako Matka, rodząc z nim razem synów Bożych; dzięki Niej jego macierzyństwo nabiera niejako cech osobowych²⁵. Stąd można powiedzieć, że Maryja spełnia swoje macierzyństwo w Kościele i przez Kościół; Kościół spełnia swoje macierzyństwo zjednoczony z Maryją, przez wpływ i naśladowanie Maryi²⁶.

Tak rozumiana macierzyńska funkcja Maryi w Kościele, wyrażająca Jej czynną obecność w tym misterium, którym jest Kościół, prowadzi i wskazuje na wzorcze oddziaływanie Matki Zbawiciela na Kościół.

Akcentowane na wiele sposobów przez Jana Pawła II w encyklice *Redemptoris Mater* „pierwszeństwo” Maryi²⁷, „wyprzedzanie”²⁸ przez Nią innych w ludzkiej odpowiedzi Bogu i współpracy z łaską oraz związana z tym najściślejsza z możliwych – macierzyńska więź z Chrystusem Odkupicielem, zadecydowały o tym, że Maryja stała się od początku „miarą nowego Izraela z Ducha”²⁹ – pierwowzorem Kościoła. Wszystko to bowiem, czym Kościół może i powinien być w stosunku do swego Pana, objawia się już od początku w Maryi – Matce Pana. Chodzi tutaj nie o coś zewnętrznego, ale o samą wewnętrzną istotę Kościoła. *Owo wzorcze «przodowanie» [Maryi] – czytamy we wprowadzeniu do Redemptoris Mater – odnosi się do samej wewnętrznej tajemnicy Ko-*

²⁴ J.M. CASCANTE DAVILA, *La tipología Maria-Iglesia. Intento de clarificación y de síntesis*, „Estudios Marianos” 39(1974) 95.

²⁵ A.L. KRUPA, *Maryja Matką Kościoła*, w: *Pastori et Magistro*, Lublin 1966, 57.

²⁶ P. DE ALCANTARA MARTINEZ, *Maria, ejemplar y modelo de la Iglesia*, w: *Enciclopedia mariana posconciliar, dirigida por la Sociedad Mariologica Española*, Madrid 1975, 422.

²⁷ Por. RM 1, 14, 26.

²⁸ Por. TAMŻE, 26-27.

²⁹ W. BEINERT, *Pobożność maryjna jako szansa pastoralna*, „Communio” 3(1983) 5, 114.

ścioła³⁰. Określając Maryję jako figurę Kościoła, Sobór zachęca nas, byśmy dostrzegli w Niej widzialny obraz duchowej rzeczywistości Kościoła, a w Jej nieskażonym macierzyństwie zapowiedź dziewiczego macierzyństwa Kościoła – podkreślił w jednej ze swoich katechez maryjnych bł. Jan Paweł II³¹.

Kościół jest w Chrystusie jakby sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego³². Z tą sakramentalną naturą Kościoła jako „znaku i narzędzia” związany jest istotowo macierzyński charakter jego powołania. Kościół może być zbawczym „znakiem i narzędziem” właśnie na zasadzie swego macierzyństwa³³. Stąd też właśnie Maryja jako „dziewicza Matka” pozostaje dla Kościoła „nieustającym wzorem”³⁴. Dziewicze macierzyństwo Maryi, jako rzeczywistość porządku zbawczego, musi znaleźć i znajduje – z woli Bożej – swój odpowiednik na gruncie Kościoła: Kościół uformowany w swej istocie na wzór Maryi ukazuje się nam jako matka i dziewica. *W misterium bowiem Kościoła, który sam także słusznie jest nazywany matką i dziewicą* – podkreśla Vaticanum II – *Błogosławiona Dziewica Maryja idzie przed nami, stanowiąc najdoskonalszy i jedyny wzór zarówno dziewicy, jak i matki*³⁵. *I rzeczywistość Kościół – czytamy dalej w konstytucji Lumen gentium – rozważając Jej tajemniczą świętość, naśladując miłość oraz wypełniając wiernie wolę Ojca [...] sam także staje się matką: przez przepowiadanie bowiem i chrzest rodzi do nowego i nieśmiertelnego życia dzieci poczęte z Ducha Świętego i zrodzone z Boga. On także jest dziewicą, która nieskazitelnie i w czystości dochowuje wiary danej Oblubieńcowi*³⁶. Maryja jako „Dziewica rodząca” staje się wzorem dla Kościoła, gdyż Bóg zechciał, że to *prawdziwie jedyne w swoim rodzaju i podziwu godne macierzyństwo jest typem i wzorem płodności Dziewicy-Kościola, który sam także staje się matką*³⁷. Warto w tym miejscu podkreślić, o czym świadczy cytowany powyżej tekst soborowy, że macierzyństwo Kościoła, rodzenie ludzi do Bożego życia przez Kościół zostało wyrażone w soborowej Konstytucji w tych samych terminach, w jakich opisuje się zrodzenie Chrystusa przez Maryję: *dzieci Kościoła zostają poczęte z Ducha Świętego i zrodzone z Boga*³⁸.

³⁰ RM 5.

³¹ JAN PAWEŁ II, *Maryja figurą i wzorcem Kościoła*, w: *Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła*, Liberia Editrice Vaticana 1998, 200.

³² LG 1.

³³ Por. RM 43.

³⁴ Por. TAMŻE, 42.

³⁵ LG 63.

³⁶ TAMŻE, 64.

³⁷ MC 19.

³⁸ Por. LG 64.